

Transkribering FoU-podden

Avsnitt 82

Lena Stenbrink

Intro: Följeforskningen ger oss möjlighet att justera och utveckla det här arbetet längs vägen i stället för att jobba klart och titta på vad som gick bra och mindre bra efteråt.

Poddmusik

Lena

Hej och välkommen till FoU-podden. Det här avsnittet ska handla om följeforskning kring Tillsammans för barnens bästa i Sörmland. Och jag som gör podden heter Lena Stenbrink och kommunikatör på FoU i Sörmland. Och med i det här avsnittet är Osman Aytar Lina Larsson och Lisa Sund Varmt välkomna!

Som vanligt så får ni börja presentera er lite noggrannare.

Lisa

Ja, men jag heter Lisa Sund och jag är processledare för utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* och jag är med i det här avsnittet för att berätta om hur följeforskningen ger oss möjlighet att justera och utveckla det här arbetet längs vägen, i stället för att jobba klart och titta på vad som gick bra och mindre bra efteråt. Och Tillsammans för barnens bästa i Sörmland processleds också av min kollega Nettan Eliasson men det är jag som representerar oss idag.

Lina

Jag heter Lina Larsson och jag jobbar på FoU i Sörmland som forskningsledare, utvecklingsledare och jag är med i följeforskningen av Tillsammans barnens bästa och för mig är det väldigt roligt, för det är min första erfarenhet av just följeforskning. Jag har genomfört annan forskning tidigare, men den här nära forskningen är det första gången som jag gör och det är väldigt kul och i det så har jag ju fint stöd av mina erfarna kollegor Oman.

Osman

Tack! Ja Osman Aytar, docent i socialt arbete och filosofie doktor på Mälardalens universitet och följeforskare på FoU i Sörmland sen i juni 2021. Och jobbar med Tillsammans för barnens bästa som följeforskare tillsammans med Lina och mycket bra samarbete med Lisa och Nettan under processens gång också.

Lena

Ja, men som du sa då Lisa så är det ju jättebra om du börjar berätta lite om vad det här *Tillsammans för barnens bästa* är för någonting egentligen.

Lisa

Tillsammans för barnens bästa i Sörmland är ett utvecklingsarbete där jag och min processledarkollega Nettan Eliasson arbetar tillsammans med personer på både chefs- och medarbetarnivå i olika konstellationer, både från våra 9 kommuner och från regionen. Och målet är att vi ska ta fram en samverkansmodell för tidiga insatser för barn i Sörmland.

Och det handlar om samverkan mellan förskola – skola, socialtjänst och sjukvård. Och det här arbetet är initierat för att vi vet att barn och unga i Sörmland behöver ha ett bättre stöd, när det börjar skava. Man behöver också ha mer likvärdiga förutsättningar för god uppväxt och hälsa under uppväxten.

Dels så om vi tittar på helheten i Sörmland så har vi exempelvis lägre resultat vad gäller skola, vad gäller att fler barn lever i familjer med låg ekonomisk standard jämfört med riket som helhet. Men vi har också stora skillnader inom länet, så det här handlar om att vi måste stötta barn och unga tidigt tillsammans mellan förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Och hela arbetet ska utmynna i en samverkansmodell som ska vara klar om 1,5 år och då ska vi också ha börjat implementera den här samverkansmodellen. Dock så kommer det ju inte vara klart om 1,5 år hela arbetet, utan det här är ett långsiktigt arbete som kommer ta många, många år innan vi alla kommer fram till att vi jobbar på det här sättet.

Och hela arbetet kommer ju i involvera både barn och unga, vårdnadshavare och egentligen alla verksamheter som möter barn och unga i sitt arbete.

Lena

Så i stort sett alla som antingen arbetar nära barn på något sätt eller känner något barn kommer att märka av det här?

Lisa

Ja, så småningom. Det kommer ju som sagt ta lång tid. Det vet vi från liknande arbeten runt om i Sverige. Men på lång sikt så ja, så är det.

Vi har också under det här senaste året jobbat fram ett delprojekt som liksom ligger under paraplyet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*. Och det handlar om barn i behov av stöd utifrån en NPF-liknande problematik. Väldigt många barn står ju i kö för att utredas för en NPF-diagnos och vi vet att vi kan inte vänta på en diagnos utan vi behöver göra massa saker innan och ibland i väntan på.

Och då är det så att vi har startat i gång 3 stycken tvärprofessionella team ett i Strängnäs, ett i Katrineholm och ett i Gnesta där socialtjänst, skola och barn och ungdomspsykiatri BUP har kompetens i det här teamet för att jobba tidigt med barn med NPF-liknande problematik och MP betyder ju neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Och tanken med det här arbetet är att vi ska helt enkelt kika på vad kan fungera. Vad tar vi för lärdomar? Vad ska vi inte göra så att de här 3 olika teamen jobbar på olika sätt. Men man har helt enkelt bestämt tillsammans inom sitt team vad man vill göra och vad man ser att man behöver göra i respektive kommun och sen ska det dras lärdomar från de här 3 teamen som vi förhoppningsvis kan lyfta in i det stora arbetet.

Och det här projektleds av barnen de psykiatrin, så det är ju också ett spännande arbete som också ligger i pipen nu.

Lena

Ja då går vi till nästa fundering här då, om följeforskning och Lisa var ju inne lite på vad det är för någonting. Men kan Osman och Lina kanske berätta lite vad ... vad är det för skillnad på följeforskning och om man säger bara forskning?

Osman

Ja, man kan säga att följeforskning i sådana utvecklingsprojekt sedan i början av 2000-talet europeiska kommissionen började ställa krav på stora projekt som att när man satsar så stora pengar, så går det inte bara att

komma i slutet och titta på det utan man ville att forskare skulle vara med från början. Och det kallas i Sverige för följeforskning, med tanke på att forskare är med från projektparten, och inte bara utvärderar utan att under processen ge stöd till övriga projektmedarbetare och själva styrgruppen och övriga vid behov. Och det följeforskningsperspektivet, det blev så att vid starten av detta utvecklingsområde bestämdes att följeforskare skulle vara med och sedan dess följer Lina och jag med forskarperspektiv, med stöd och samtal och rådgivning tillsammans med berörda under processens gång.

Det som utmärker den traditionella forskningen och följeforskningen är att följeforskningen tar sina frågeställningar från fältet och är mycket närmare, man kan säga praktisknära forskning, forskningsperspektivet präglar den. Man kallar det ibland för lärande utvärdering eller processinriktad utvärdering. Men det som händer egentligen det är kontinuerligt lärande. Så kan man sammanfatta det. Eller hur Lina?

Lina

Jag skulle nog vilja lägga till en sak till som jag tycker är väsentlig. För jag har hållit på med praktisknära forskning tidigare också, men det jag tänker är en väsentlig skillnad är att man har som fokus och mål att utvecklingsarbetet ska bli bättre, inte att det ska bli ett bra forskningsresultat. Så om man till exempel hittar intressanta motstridigheter, då är inte poängen att skriva fram hur motstridigt det är utan i stället att förmedla att det finns en motstridighet som man kanske behöver arbeta med. Och den hjälpande mer än kritiska rollen är något som för mig förefaller vara annorlunda.

Osman

Ja det är en mycket bra tanke att den kommer in i bilden att när man tar frågeställningar från fältet att det resultatet man får förmedlas även till praktiken i verksamheterna. Den interaktionen präglar processen. Och sen en annan viktig aspekt är att fokus inte bara ligger på brister och såna saker. Man identifierar framgångsfaktorer, risker och hinder och förbättringsförslag under resans gång och det gör att även förbättringar, framgångsfaktorer, man kan fortsätta med dem, utveckla, risker och hinder man kan åtgärda.

Och sen förbättringsförslag för nästa steg eller långsiktigt är också det är ett förändringsinriktat perspektiv i det här fallet som vi hade från början förändringsinriktad programteoretisk modell man från början utifrån resurser, beslut och övriga, hur man kan göra att det går framåt. Och om det inte går framåt hur man kan göra, vilka delar går bra, mindre bra osv ett lite mer komplext perspektiv på processen.

Lina

Jag har erfarenhet av att göra deltagande observation tidigare också, men den sortens att följa handgripligt. Då har man ju sitt resultat i fokus. Nu är det mer att vi träffar Lisa och Nettan kontinuerligt och pratar om vad de arbetar med och få reflektera tillsammans kring det. Det är nytt i mitt liv.

Lena

Men, vad har ni hunnit göra hittills då, i den här följeforskningen?

Osman

Man kan säga det, det som från början det var så att tillsammans med projektbeställare, projektpartner, projektägare och styrgrupp, processledare och övriga berörda man är med och alltid vi har varit med styrgruppsmöten. Vi har varit med samtal med processledarna. Vi har varit med de övriga aktiviteter som kan vara viktiga för att följeforskning och sen hittills vi har producerat två rapporter. Den ena handlar om initiering och projektstart och den andra om genomförande.

Lena

Och då hade ni intervjuat personer, eller hur var det med det?

Lina

Gruppintervjuer och tilläggsintervjuer har det varit eller alltså en gruppintervju per delprojekt och så tilläggsintervjuer till det, så alltså ja.

Lena

Har ni kommit fram till någonting ännu om just *Tillsammans för barnens bästa*?

Lina

Det är bra.

Vill du berätta om delstudie 1 så berättar jag om delstudie 2 Osman?

Osman

Så kan vi göra. I delstudie ett låg fokus på initiering och projektstarten och den är på något sätt ifrån fokusgruppsintervjuer och några enskilda intervjuer. Vi identifierar framgångsfaktorer och risker och hinder och förbättringsförslag och utifrån den man kan säga att det kom fram en framgångsfaktor. Det finns övertygelse i regionen om utvecklingsarbete och det finns ett engagemang också är viktiga aspekt för de politiker och tjänstemän och det är annan viktig aspekt av alltså att skolan är med i processen. Alltså att man inkluderar. Och rekrytering av processledare och även följeforskning redan från början. Och det var också en framgångsfaktorer. Och risker när man har så många inblandade personer i processen. Då blir det risker för koordinering, informationsspridning. Även omsättningen av personal och sådana har sina risker utifrån dessa.

Vi hade en del förslag på hur man kan förbättra utifrån risker och hinder så man kan sammanfatta. Men det var mycket intressant utvecklingsprojekt och det var i linje med inledande syften. Trots att vissa diskussioner tagit längre tid i början för att tydliggöra målsättningar med konkreta eller målbilder, ja.

Lisa

När vi jag och Nettan som processledare. Då läste den första delrapporten och också hade diskussioner kring den med Lina och Osman så blev det ju tydligt för oss att vi behövde skruva lite på några saker och det har vi också gjort efter den. Till exempel så var en av rekommendationerna att vi skulle jobba mer i case-metodik och det har vi tagit med oss och gjort ett antal tillfällen. Det fanns också flera andra rekommendationer där vi behövde skruva lite för att liksom få med dem.

Vilket ju kändes jättebra så vi inte sprang i väg och åt fel håll så att den var väldigt värdefull för oss i det här skedet som vi var, när vi skulle, fortsätta med genomförandet av projektet och när vi tittar nu efteråt när det har gått ja, inte riktigt men nästan ett år efter första delrapporten så kan vi se att vi har agerat i fortsättningen av arbetet på egentligen alla punkterna, lite olika mycket förstås beroende på, men alla punkterna som var rekommenderade ifrån första delrapporten har vi ändå gjort små skruvningar och förändringar kring så det har ju varit superbra, tycker vi.

Lina

Och då delrapport 2 den tog vid när det delrapport ett slutade lite, när projektet hade kommit igång. Vad hände då?

Det var ganska stort överlapp i vad som var risker, vad som var framgångsfaktorer, vad som var sannolika problem, alltså som personalomsättning och en stor organisation så vidare. Men det som hände i den fasen var att från att vara så att nu jobbar vi med mål så blev et att u ska vi försöka konkretisera det här arbetet med barn och det gjorde man genom att projektet startade i gång pilotprojekt.

Så att då blev en del av de sakerna som var utmaningar. Hur tar man vara på lärdomar från pilotprojekten? Det verkade i den fasen, och jag tycker nog fortfarande att det verkar så, men det verkade som om det gick väldigt bra i pilotprojekten. Att man byggde upp samverkan nära barn och i organisationen nära. Men hur tar man det här nära och gör det till någonting som är relevant för hela Sörmland, inte bara för ...

Det har främst handlat om barn med NPF-liknande problematik. Hur gör man så att det inte blir det här? *Vi har en lösning för flickor som är 11 år i Strängnäs*, utan så att det går att dra ut det som är relevant för alla och så se vilka lärdomar är lärdomar som man kan lyfta upp och rekommendationerna från den delrapporten. Det var att säkerställa en basnivå för alla barn för att just se så att det blir någonting bra för alla barn och då var ett exempel förslag familjecentral.

Och säkerställa att de här pilotprojekten gör nytta för hela Sörmland.

Att det inte bara handlar om psykisk ohälsa utan att det faktiskt handlar om fysisk ohälsa också och att det handlar om samordning kring barn där det inte handlar om ett insjuknande utan att man kanske har en funktionsnedsättning eller lever med en sjukdom eller så, så det är inte ... Det är stöd man behöver hela tiden, inte bara stopp för att det inte ska bli värre. Och sen så var en annan sak som lyftes väldigt mycket.

Gör inte det här bara till en hälsofråga för, eller hälsofråga Ja, men också de livsvillkor som påverkar förutsättningarna för hälsa som; ojämlikhet, ekonomiska svårigheter. Det påverkar också möjligheten att ta till sig det stöd som kan finnas om man till exempel inte har råd och möjlighet att åka till Habiliteringen vad får man för stöd då? Och om man inte har möjlighet att åka till en logoped? Vad får man för stöd då? Kan man få

stöden då så att det inte bara ska vara fråga om individer utan att systemet måste byggas upp för att stärka när individerna inte har så mycket resurser som man förväntas ha i någon bemärkelse.

Och sen så var det på en helt annan nivå eftersom det var ett val som hände emellan de här delrapporterna så fanns det en medvetenhet om att fokus på vilka frågor som är viktiga har delvis förändrats. Hur ska vi göra så att det här arbetet inte stannar av utan blir någonting som fortsätter och då var en rekommendation att använda målen för att skruva på eventuella kommande satsningar så att det går att använda det som byggs upp.

Och sen formulera en plan för fortsättningen så att det inte blir någonting som är stopp.

Lena

Och jag tänker den här andra delrapporten blev färdig ganska nyligen, så ni kanske inte har hunnit använda de resultaten så mycket, Lisa?

Lisa

Nej, men vi har ju läst och också pratat med Lina och Osman och det är ju jättevärdefullt även den här rapporten. Precis som du sa så har den ju kommit ganska nyss så att vi är ju mer i att ha med oss den och så behöver vi jobba med den nu framöver så är det, men rent konkret har vi ju inte hunnit att skruva så mycket efter det så är det ju.

Lena

Men hur går ni vidare nu då? Med *Tillsammans för barns bästa*?

Lisa

Ja, men nu är vi i en fas där vi har ett antal piloter ute i länet som vi jobbar med. Vi jobbar bland annat med ett par olika verktyg från Skottlandsmodellen i ett par olika kommuner i samarbete då med hälso- och sjukvården. Där vi provar och jobbar med bland annat det här *Må bra-hjulet* eller som finns i lite olika kommuner och regioner ute i Sverige. Vi testar också oss fram vad gäller någon form av samordningsfunktion.

Vi jobbar också med att kika vidare på samlokalisering. Så som familjecentral är för barn upp till 6 år så kikar vi tillsammans med 2 kommuner och Region på om det går att hitta fram på något liknande vis för även äldre barn så där kommer vi jobba här under våren med workshops för att titta vidare på det.

Och sen så har vi också bildat en arbetsgrupp som ska kika vidare på SIP-en samordnad individuell plan och om det är möjligt att titta på ett ökat barnperspektiv och en ökad delaktighet för barn i SIP som ju är lagstadgad och där vi i Sörmland också har ett bra överenskommelse om att förskola och skola också delaktiga i SIP, lagmässigt så är det ju hälsosjukvård och socialtjänst, men i Sörmland också förskola skola.

Så där jobbar vi också vidare så att det egentligen är vi på en mer konkret nivå nu där vi liksom är nere och jobbar med verksamheterna och det är ju jätteroligt och oerhört värdefullt att vi har kommit dit nu. Men parallellt med det så behöver vi ju också då titta på den andra delrapporten och se vad vi behöver skruva på II det här arbetet vi är nu.

Lena

Ja, det lät verkligen som att vi var på ett konkret och verksamhetsnära nivå nu och det är ju jättebra.

Lisa

Ja och det har ju vi egentligen det sedan vi började jobba så har det varit mycket så här att vi måste bli konkreta. Vi måste hamna där och det vill man ju gärna snabbt. Vi kan ju se nu att den här grunden som vi ändå har byggt när vi tog fram en målbild som är beslutad i politiska organ, ute i alla kommuner och i regionen, att vi har jobbat med kännedom om projektet på alla nivåer i alla organisationerna har varit oerhört viktig för det jobbet som vi gör nu.

Vi hade inte kunnat gjort det här jobbet för ett år sedan utan den här grunden som vi har byggt under utvecklingsarbetets första 2 år. Den har varit viktig för att vi ska vara där vi är idag, så det känns ju också väldigt bra.

Lena

Ja om vi tittar på följeforskningen nu, hur tänker ni gå vidare framöver?

Osman

Ja det är en utmaning som vi ska gå igenom eftersom utvecklingsarbetet kommer förlängas och själva följeforskning kommer anpassas till den förlängningen. Och det som är bra med följeforskningsperspektivet är att när det händer något nytt eller kommer något nytt beslut eller vilja att jämföra eller ändring, att man kan anpassa till det nya läget.

Och tillsammans med Lina, Lisa och Nettan och även om Marina FoU-
chefen och övriga att vi kommer att prata om vad som händer framöver i
slutet av nästa år och det är tanken att två delstudier är klara och sen blir
det genomförandet och fallen som vi fokus. Vi kommer att följa dem och
kommer med våra forskarstöd, våra förslag, tankar och idéer.

Lina

Ja, men precis och följa både projektet i stort och också gå in och följa
piloterna i viss mån också. Så man kan se hur förhåller sig det konkreta till
det abstrakta utvecklingsprojektet? Vad betyder det i den lokala aspekten
och vad betyder det i det regionala utvecklingsarbetet? Det tänker jag
också är en del av vad vi jobbar med framåt.

Osman

Och sen är inbäddat perspektiv i det hela att komma med förslag till
samverkan och samarbete i regionen kring barnens hälsa och på vilket sätt
man konkret kan samarbeta, samverka. Och det som är viktig är att
komma fram med förslag, komma fram med verktyg, perspektiv som kan
användas i relation till målsättningen att kunna arbeta fram en
samverkansmodell som testas i regionen och sen utifrån den kunna arbeta
fram en plan framöver när utvecklingsarbete avslutar.

Lena

Ja, om man är vill veta mer om följeforskningen eller tillsammans för
barnets bästa. Då vet jag redan att det finns information på hemsidan som
vi kan länka till och det finns även ett avsnitt av FoU-podden om
utvecklingsprojektet och på hemsidan ligger förstås delrapporterna också,
men är det någonting annat som ni vill tillägga innan vi avslutar denna
podden?

Lisa

Jag skulle vilja att betona hur oerhört värdefullt det är att arbeta nära Lina
och Osman som följeforskare för oss som en processledare, att vi både
kan få stöd i delrapporterna och skruva om så att vi verkligen lägger tid
och resurser på rätt saker, men också att kunna diskutera olika frågor och
vägval och funderingar längs vägen. Det går inte nog att betona värdefullt
det är för det här arbetet, så att vi inte bara gör ett långt arbete och sen
har vi gått åt fel håll.

Utan, det är oerhört värdefullt för oss som processledare och också tänker jag för det slutresultat som kommer bli så det skulle jag också vilja vara med så här extra betona. Hur värdefullt det är.

Osman

Och samma sak gäller för oss också att samma känsla att arbeta med er och fortsatt mot ett processer och mycket värdefullt.

Och sen på något ställe där vi öppna och diskuterar att det är viktigt för utvecklingsarbetet. Det är synergier, blir en viktig aspekt också mellan oss på det ni som har kontakt med verksamheterna och vi som har uppföljningsperspektivet. vi kompletterar varandra.

Ja, genom er får vi mer information om praktiken och kontakterna och tillsammans med er. Ni är lite medforskare också med på vår resa tycker jag. Det är det är inte vanligt. Vi stödjer varandra också under processens gång tycker jag.

Lina

Jag vill också säga det att just det här att det är tillsammans tycker jag har varit väldigt, väldigt roligt och det var jättekul i arbetet med delrapport 2 och se vilken skillnad rekommendationerna hade gjort i projektet. Därför att det egna arbetet meningsfullt, men också för att, det jag tänker är att rekommendationerna kommer ifrån är ju att man har haft reflektionsutrymme och det tänker jag är det som är så fint med följeforskning, att det är reflektionsutrymme både för Nettan och Lisa som processledare och genom de här gruppintervjuer har också varit reflektionsutrymme för styrgruppen så att de artikulerar saker som de kanske går och tänker på och sen när de får frågor på det och får läsa det och får tänka ett snäpp till så tänker de ett snäpp till förstås som människor gör.

Det har varit så fint att få vara med i en sån process där det finns reflektionsutrymme för människor där man har värdesatt det för att det gör någonting med vad det blir av det blir något som är förankrat, och det är fint.

Lena

Ja, det ska bli jättespännande att fortsätta och följa det här viktiga arbetet som ni gör. Faktiskt, men nu får jag ta och tacka er så jättemycket för att ni vill vara med i den här podden, så tack så mycket.

Och till dig som har lyssnat så vill jag förstås säga tack för att du har lyssnat och önska dig en toppefin dag. Hej då!

Poddmusik